

Twee aanvullende artikelen in het Wetboek van Strafrecht in verband met modernisering Wet Seksuele Misdrijven:

Strafbaarstelling valse aangifte van aanranding en verkrachting als seksueel misdrijf

Aan: de minister van Justitie en Veiligheid

- Ferdinand Grapperhaus

Alsmede De minister van Rechtsbescherming

- Sander Dekker
- participanten in het wetgevingsproces
- zedendeskundigen, advocaten, rechters
- deelnemers in het rechtsproces en (politie)onderzoek in zedenzaken
- rechtspsychologen, slachtofferhulp, en andere belanghebbenden.

Amsterdam, 14 augustus 2020

Onderwerp: internetconsultatie wetsvoorstel Wet Seksuele Misdrijven/ Ministerie van Justitie en Veiligheid/aanvullend wetsartikel **strafbaarstelling valse aangifte** van aanranding en verkrachting als **zedendelict art. 253** en aanvullende strafbepalingen in **art. 254**

Geachte excellenties, alle lezers,

Met het voorontwerp van een wetsvoorstel tot modernisering van verschillende vormen van seksueel grensoverschrijdend gedrag, het wetsvoorstel seksuele misdrijven, heeft de minister een flinke stap gemaakt in het aanpassen van de zedenwet aan de huidige maatschappelijke opvattingen. Dit voorontwerp is op 12 mei 2020 via een internetconsultatie aan alle Nederlanders publiek gemaakt met de gelegenheid te reageren tot 16 augustus 2020.

Er wordt terecht aan veel nieuwe vormen en nieuwe groepen die in het huidige tijdsgewricht lijden aan meer en minder ernstige vormen van seksueel overschrijdend gedrag aandacht besteed, zowel fysieke vormen als virtuele, onvrijwillige overschrijdingen op internet en op straat. De minister geeft aan dat hij hierbij getracht heeft rekening te houden met ‘veel voorkomende misdrijven’.

Toch is er een ‘vergeten groep’ slachtoffers, een tekortkoming in dit voorontwerp, de groep van mannen, die via een aangifte vals beschuldigd worden van aanranding en verkrachting. Eenmaal vals beschuldigd na een aangifte ontbreekt in de huidige wetgeving adequate rechtsbescherming, terwijl zowel de maatschappelijke, financiële als psychologische gevolgen voor de ten onrechte als verdachte aangemerkte mannen zeer ernstig (kunnen) zijn.

Blinde vlek: het koekoeksjong

In mijn aanvulling op deze consultatie zal ik daarom voorstellen twee wetsartikelen toe te voegen aan het gemoderniseerde wetboek van strafvordering aan de Wet Seksuele

Misdrijven. Het is best begrijpelijk dat deze groep vals beschuldigen door middel van aangifte van een zedendelict zich niet snel publiekelijk in groepsverband zal manifesteren, met petitie bijvoorbeeld, hoewel het fenomeen al heel oud en alom bekend is, is in Nederland zelfs weinig onderzoek naar de omvang.

Met het zichzelf bekend maken als vals beschuldigde van een aangifte van aanranding of verkrachting plaatst de 'verdachte' zich in een onmogelijke positie, omdat er maatschappelijk altijd een gedachte kan zijn en blijven dat de persoon wellicht toch schuldig is. Politieke aandacht vragen bij de wetgever danwel de tweede kamer, tijdens het strafproces is eigenlijk niet mogelijk en niet wenselijk, vanwege de trias politica, de scheiding der machten.

Van rechtswege wordt het ook niet op prijs gesteld dat een vals beschuldigde via een aangifte van een zedendelict media aandacht zoekt en daardoor blijft het voor de wetgever en het grote publiek deels een blinde vlek. Toch is het zo dat de huidige wetgeving eigenlijk ontoereikend is. Het typische beeld dat bij de meest voorkomende seksuele misdrijven voornamelijk mannen de dader zijn en vrouwen en kinderen slachtoffers strookt feitelijk met de realiteit.

Maar brengt in de omkering ook het taboe en de paradox met zich mee dat een deel van de specialisten op het gebied van zedenzaken onvoldoende kennis hebben om de valse beschuldiging door vrouwen te herkennen en op tijd de man die verdacht wordt te beschermen voor de gevolgen. Later in dit stuk vertel ik meer uitgebreid waarom de valse aangeefsters juridisch gezien, als het ware als een *broedparasiet* haar ei, een koekoeksjong legt in het mandje van de seksuele delicten en dit uit laat broeden tot een volwaardig juridisch, vervolgbare entiteit. Haar kindje wordt levend.

Uit wetenschappelijk onderzoek van bijvoorbeeld dr. Andre de Zutter, uit 2017 verbonden aan de Vrije Universiteit van Amsterdam dat ook professionals slecht in staat zijn een valse aangifte te herkennen en het instrumentarium ontbreekt bij de meeste zedenafdelingen om dit te toetsen.

Misplaatste stereotypering

Door niet te erkennen dat het doen van een valse aangifte van een zedendelict wat niet gebeurd is, een totaal ander karakter heeft dan een werkelijk zedenmisdrijf, vervalt de strafrechtketen en ook de omgeving van de beschuldigde al gauw in een foutieve stereotypering van de vrouw als minderwaardig subject wat alleen maar slachtoffer kan zijn. In plaats van haar als volwaardig iemand te beschouwen, die dus ook dader kan zijn.

De journaliste Clarice Cargard omschreef het op 3 juli op radio 1 in het programma *Spraakmakers* heel treffend: "Het is een vreemde vorm van seksisme waarbij vrouwen niet als volledige mensen worden gezien, dus ook niet wanneer ze wandaden plegen. Terwijl je vrouwen net zo hard moet berechten als een man bij misdaden. Deze misplaatste vorm van stereotypering grijpt terug op de predispositie dat vrouwen altijd het slachtoffer zijn van mannen en geen autonomie hebben. Dus zelfs wanneer vrouwen iets slechts doen wordt hun een deel van de autonomie ontnomen."

Einde citaat. Door deze onjuiste stereotypering wordt de ware natuur van de valse aangifte van een zedendelict wat niet plaatsgevonden heeft gemaskeerd en zelfs verborgen. Het slachtofferschap wordt haar 'verleend' en als dader wordt ze niet serieus genomen en ook niet als zodanig behandeld of bestraft.

Voor de man geldt eigenlijk het omgekeerde. Vanaf de eerste seconde wordt hij geclassificeerd en benaderd als potentiële dader van een zedendelict. Verderop in dit betoog zal ik hier nader op ingaan.

Urgentie in #MeToo tijdperk

De noodzaak om mensen, meestal mannen, te beschermen tegen een valse aangifte van beschuldiging van aanranding of verkrachting is door het #MeToo tijdperk eigenlijk alleen maar groter geworden. Dat ga ik toelichten. Met benoeming van wetsartikelen, verwijzing naar relevant bestaand Nederlands wetenschappelijk onderzoek, voorstellen voor wijzigingen in de maatschappelijke organisaties van de slachtofferketen en wijzigingen in aanpak politie onderzoek en justitiële keten. De toelichting gaat ook in op de vraag waarom een valse beschuldiging van een zedendelict moet worden gekwalificeerd als seksueel misdrijf en niet slechts afgedaan als laster, smaad en/of belediging.

Voorstel artikel 253 en artikel 254

Dit is het voorstel voor de nieuwe artikelen. Alsof het zo had moeten zijn: de nummers van beide artikelen zijn vrijgekomen door de herinrichting van het conceptwetsvoorstel van de herziening wet seksuele misdrijven. Beide zijn beschikbaar:

Titel XIV Seksuele misdrijven

Artikel 253 (valse aangifte van aanranding of verkrachting) [nieuw]

1. Zij₁ die tegen een persoon valse aangifte doet bij de overheid, of een aangifte schriftelijk inlevert of in schrift doet brengen van seksuele aanranding en wetende dat het niet gebeurd is beticht van seksuele handelingen tegen de wil wordt bestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of geldboete van...
2. Zij₁ die tegen een persoon valse aangifte doet bij de overheid, of een aangifte schriftelijk inlevert of in schrift doet brengen dat deze haar gedwongen heeft door geweld of een andere feitelijkheid seksuele handelingen te ondergaan mede bestaand uit het binnendringen van het lichaam, als schuldig aan verkrachting of als tegen de wil omschreven in artikel 239 terwijl zij weet dat het niet gebeurd is, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren of geldboete van...

(1) Voor zover mij bekend uit wetenschappelijke literatuur zijn het uitsluitend vrouwen die valse aangifte doen van een aanranding of verkrachting die niet heeft plaatsgevonden.

Artikel 254 (bijkomende straffen en strafverzwarende gronden)

Gezien de ernstige gevolgen van een valse aangifte, vind ik het zowel wenselijk als noodzakelijk dat er bijkomende straffen in dit wetsartikel worden opgenomen. En dat de dader, de valse aangeefster, zeker een forse tijd geregistreerd moet worden in het register voor de VOG (Verklaring Omtrent Gedrag). En uitsluiting voor bepaalde beroepen. Dat is voer voor juristen.

Waarom: door een man in de justitiële keten te gooien wordt deze, zelfs bij een veroordeling van maar 1 uur werkstraf voor 80 jaar geregistreerd als zedendelinquent. Het past niet dat een valse aangeefster dan wegkomt met geen of een lichte straf en het geen gevolgen heeft voor haar VOG.

Waarom past dit wetsartikel bij deze modernisering

Sinds de #MeToo hashtag op twitter is gelanceerd bestaat er een angst bij een grote groep mannen, niet alleen in de Nederlandse samenleving, dat elke vrouw je tientallen jaren later bij veranderende maatschappelijke opvattingen in staat van beschuldiging kan stellen van een seksueel getint vergrijp en de publieke veroordeling genoeg is om elk verweer lastig danwel onmogelijk te maken.

Bij een valse *aangifte* van een aanranding of verkrachting, die niet heeft plaatsgevonden, is dat nog lastiger. Het kan voor de verdachte voelen alsof hij moet bewijzen dat een niet bestaande gebeurtenis niet heeft plaatsgevonden. Dat kan vaak helemaal niet. Dat kan beter en dat kan door eindelijk een wet in te voeren, die erkent dat er vrouwen bestaan die opzettelijk valse beschuldigingen van seksuele vergrijpen doen. Als aparte categorie en typologie. En die aangeefsters van valse aangifte van een zedendelict vaker en veel strenger te bestraffen en protocollen aan te passen. En alsmede aanpassingen in de omringende infrastructuur.

Voor vrouwen en mannen die slachtoffer zijn van een werkelijk gebeurd zedendelict, bestaat een heel ecosysteem om hen bij te staan. Echter, voor mannen die slachtoffer zijn van een valse aangifte van een seksueel misdrijf bestaat helemaal niets. Een telefoontje naar Slachtofferhulp doet daar wenkbrauwen fronsen en zelfs de onuitgesproken vraag opkomen: ‘kunnen wij deze man wel helpen zolang er een strafzaak tegen hem loopt’? Dat kan beter door de protocollen aan te passen bij Slachtofferhulp, en een gespecialiseerde afdeling met budget toe te voegen van specialisten die mannen kunnen ondersteunen die het overkomt. Kennisuitwisseling met het Landelijk Advocatennetwerk voor Gewelds- en Zeden Slachtoffers ([LANGSZ](#)) is aanbevelenswaardig.

Ook zou het goed zijn een duidelijke module te ontwikkelen voor de zedenrecherche en het Openbaar Ministerie, en in het bredere maatschappelijke veld wellicht ook het Nederlands Huisartsen Genootschap en de instituties waar psychologen bij aangesloten zijn die ondersteuning kunnen bieden en om zo sneller in de beginfase mannen die aangeven vals beschuldigd te zijn de mogelijkheid te bieden ondersteuning te vragen. En kan de zedenrecherche in haar eigen protocollen direct nadat een aangifte op grond van het artikel 253 is gedaan dit serieus onderzoeken en niet eerst terzijde te leggen in afwachting van het strafproces tegen de man.

Lange redelijke termijnen maken rechtsgevolgen zwaarder

De lange termijnen die in de rechtspraak als ‘redelijke termijn’ waarbinnen een zaak behandeld moet worden geven daar volop aanleiding toe. Na kritiek vanuit het Europese hof, heeft de Hoge Raad als norm aangegeven dat voor de behandeling in eerste aanleg 2 jaar redelijk is, en voor een eventuele behandeling van een hoger beroep bij het gerechtshof dan nog twee jaar. Mocht in het ergste geval dan nog een cassatieberoep nodig zijn om de vals beschuldigde man vrij te spreken, dan geldt daarvoor een termijn van een jaar, maar die termijn wordt regelmatig overschreden. Het valt ook niet uit te sluiten dat een deel van de vals beschuldigden ten onrechte definitief wordt veroordeeld.

Tussentijds, tussen wat als redelijke termijn wordt beschouwd, kan een gerechtelijke procedure nog langer voortduren, bijvoorbeeld doordat er tussenvonnissen worden uitgesproken in regiezittingen voor nader onderzoek. Die totaliteit van de procesduur is geen redelijke gang van zaken voor een man die vals beschuldigd is. De wetgever en de justitiële keten horen het belang van de vals beschuldigde hier eerder in te herkennen en zullen een mogelijkheid moeten creëren deze termijn te bekorten en sneller over te gaan tot vervolging van de valse aangeefster.

Wat de valse aangefster van een zedenmisdrijf feitelijk doet is niet slechts misdadig naar de man die zij onterecht aanmerkt als zedendelinquent en de deelnemers in het onderzoeksproces en de rechtsketen. Indirect is deze misdaad ook te karakteriseren als 'zustersverraad'.

Maatschappelijk belang: De paradox van het fantoomdelict

Het strafbaar stellen als zedendelict van de valse aangifte van een aanranding of verkrachting die niet heeft plaatsgevonden levert, wellicht verrassend, ook een positieve bijdrage aan de rechtsgang van de beoordeling en werkelijke zedenmisdrijven. Het behelst meer dan de betere rechtsbescherming van een relatief kleine groep mannen. Het opnemen als strafbaar zedenmisdrijf van het doen van de valse aangifte schept wellicht als de protocollen bij de zedenrecherche goed worden ingericht ook meer helderheid ten opzichte van werkelijke zedenmisdrijven. Een deel van de mist die bestaat omtrent dit fenomeen kan bij een adequate, integrale aanpak worden opgetrokken. Waardoor echte zedenmisdrijven wellicht kansrijker worden voor vervolging.

Het kan onplezierig aanvoelen voor politiefunctionarissen, juristen en rechtsdienaren om het delict van de valse aangifte van een zedendelict strafbaar te maken als zelfstandig seksueel misdrijf. Hoe kan iets juridisch een seksueel delict zijn als er geen feitelijke, fysieke seksuele handeling heeft plaatsgevonden? Het doet al gauw denken aan zoiets als praten over een moord zonder lijk. Alhoewel deze analogie op het eerste gezicht vergelijkbaar lijkt, is er wel degelijk sprake van een doorslaggevend verschil. Vanuit verschillende posities:

1. De positie van het slachtoffer: De tragiek van *zelfinfectie*

De man die vals beschuldigd wordt via een valse aangifte van een seksueel misdrijf wordt ongewild aangemerkt als dader. Dat is wezenlijk anders dan bij een moord zonder lijk. Want daar is geen slachtoffer. Nu is hij slachtoffer, maar wordt als dader behandeld. Het is tegenwoordig nagenoeg gemeengoed dat zowel bij de overheid, als in het bedrijfsleven en bij maatschappelijke organisaties protocollen bestaan hoe men omgaat met een beschuldiging van een seksueel delict.

De man moet eigenlijk juridisch en mentaal een heleboel stappen nemen om zich te verdedigen. Ook al is er geen sprake van een seksuele gebeurtenis, vanaf het moment dat de aangifte bij hem bekend wordt, leeft hij een leven als was er als zodanig wel een delict en gaat door het leven als potentiële dader. Dat is de beste situatie, maar vaak blijft het daar niet bij. Zijn hele sociale leven komt ook onder druk te staan.

Ook in zijn eigen werk en leefomgeving moet dit slachtoffer vanaf de eerste dag opeens met een onwerkelijke situatie omgaan. Omdat te kunnen doen zal hij de beschuldiging zelf bekend moeten maken en bij elk contact met wie hij heeft telkens de keuze moeten maken: "Ga ik nu wel of ga ik nu niet vertellen dat ik beschuldigd ben van een seksueel delict." Hij moet zich opnieuw verhouden tot vrouwen in zijn omgeving. Bij zijn werkgever, bij zijn collega's, bij vrienden, bij vriendinnen, clubs waar hij lid van is, bij

eventuele opdrachtgevers voor een ondernemer, in elke situatie is die afweging er opnieuw totdat zijn juridische lot bezegeld is, wellicht pas vele jaren later.

Dat is een psychologisch zeer belastende keuze en onmogelijke vorm van *zelfinfectie*. Waar een vrouw die echt slachtoffer is van een zedendelict en de moedige stap neemt om aangifte te doen, is het in het overgrote deel van de Nederlandse maatschappelijke verhoudingen zo dat zij op maatschappelijke steun kan rekenen, als het onverhoopt niet vanuit haar familie en/of vriendenkring is, dan toch zeker vanuit de overheid. Dat geldt niet per definitie voor de man. Zeker niet als er een lopend politieonderzoek is gestart. Of erger nog, het in de publiciteit is gekomen.

Er is maar zeer beperkt onderzoek in Nederland gedaan naar het voorkomen (de prevalentie) van valse aangiftes van zedendelicten. In het laatste decennium twee maal. In 2010 is er een studie gedaan door Bureau van den Beke. Wat geen kwantitatieve cijfers naar boven wist te krijgen en zich vooral richtte op een kwalitatieve analyse van de motieven van jeugdige valse aangeefsters. En vervolgonderzoek aanraadde. In 2017 is er voor het eerst daarna een studie gedaan door dr. Andre de Zutter, hij schreef een proefschrift 'My Rape Story that Should be Believed: on the difference between true and false allegations of rape'. Hij promoveerde hier in september 2018 op aan de Universiteit Maastricht en is nu verbonden aan de Vrije Universiteit in Amsterdam.

Zijn schatting van de echte valse aangifte kwam uit op tussen 4 en 5 procent van het aantal aangiftes, wel met de armslag dat het flink hoger kan zijn, vanwege zijn strenge definitie en mede omdat de politie, in het bijzonder de zedenrecherche afdelingen, en het Openbaar Ministerie geen duidelijke statistieken bijhouden over dit specifieke fenomeen. Een precies percentage hangt samen met de casusdefinitie, een vrijspraak wegens gebrek aan bewijs kan wel degelijk gebaseerd zijn op een valse aangifte, maar hoe zeker kan je dat weten? Nu loopt er een onderzoek in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid bij het WODC, naar valse aangiftes. De bedoeling is dat dit onderzoek afgerond is in het voorjaar 2021 en aan de tweede kamer gepresenteerd wordt. Gezien de trage ontwikkeling van de nieuwe zedenwet is het niet onredelijk te verwachten dat dit onderzoek wat later zal worden behandeld. En of zij wel een goede inschatting naar boven krijgen.

Het ministerie van Justitie en Veiligheid heeft in maart 2020 een kwalitatieve analyse laten doen in het rapport 'kwalitatieve analyse impact modernisering van de wetgeving inzake seksuele misdrijven' door Significant Public. In de bijlagen van dit rapport is te zien dat er wel een selectiefilter optreedt in het aantal meldingen, het aantal informatieve gesprekken en het werkelijke aantal aangiftes. Op het totaal aantal meldingen in 2018 (10 942) volgen 4 839 informatieve gesprekken en 2950 aangiftes.

Als je op dat aantal aangiftes het zeer conservatieve percentage van het onderzoek van dr. De Zutter toepast van 4.5 procent, dan blijven over 133 mannen per jaar tegen wie een valse aangifte van een seksueel misdrijf wordt gedaan. In absolute aantallen lijkt het wellicht niet hoog. Alleen, dat is geen juist criterium om deze groep beter te beschermen met een betere wetgeving. Elk wetsartikel kent zijn eigen dynamiek, er bestaan zelfs

wetsartikelen waar maar eens per decennium een verdachte voor wordt aangeklaagd, dus dan kan het niet zijn dat een jaarlijkse groep van 130 mannen die vals beschuldigd worden van een zedendelict de valse aangeefster daar mee weg komt en er alleen soms jarenlang geprocedeerd wordt tegen de man die eigenlijk slachtoffer is en dit geen scherper omliggende rechtsgevolgen heeft voor de valse aangeefster.

De enorme achterstanden in de justitiële keten dragen bij aan zijn persoonlijk lijden, omdat er geen ontsnappingsmogelijkheid is. Niet alleen is hij slachtoffer van de immorele, zeer verwerpelijke daad van de valse aangeefster, bij vervolging komt daar nog overheen dat hij ten onrechte door het systeem en een deel van zijn omgeving wordt gezien als dader. Ook kan hij seksuele pijn voelen van dit fantoomdelict omdat vals beschuldigd zijn van een seksueel misdrijf natuurlijk van invloed is op zijn eigen seksuele gezondheid. Tegen zijn wil. In het beste geval leidt de valse aangifte tot een seponering, zeker is dat niet en ook dan blijft de man het etiket houden van verdacht te zijn geweest van een seksueel misdrijf. Met registratie in internationale registers. Die smet blijft kleven omdat zo weinig vrouwen die valse aangifte van een seksueel misdrijf doen worden vervolgd.

2. De positie van politie en justitie: uitbroeden van **het koekoeksjong** tot juridisch vergrijp

Alhoewel de wetgever wellicht meent het doen van een valse aangifte van een seksueel misdrijf georganiseerd te hebben, middels het wijzen van de aangeefster bij het informatief gesprek op de strafbaarheid van het doen van een valse aangifte is dit middel toch ontoereikend. Iedereen kan in algemene zin begrijpen dat er 'iets mis' is met een vrouw die een aangifte van een seksueel misdrijf tegen een man doet als er geen aanranding of verkrachting is geweest. Het is de vraag of het besef voldoende aanwezig is hoe verderfelijk sommige vrouwen handelen. Omdat de wetgever en een groot deel van de maatschappij het fenomeen niet begrijpen. De ernst van haar doortraptheid, leugenachtigheid en vormen van misleiding kan buitenproportioneel zijn. Uit talrijk internationaal onderzoek, blijkt een valse aangifte zeer lastig herkenbaar, zelfs voor opgeleide professionals.

Een beeld uit de dierenwereld, wat wellicht helpt om het fenomeen te begrijpen, is dat van de *broedparasiet*: de meest bekende broedparasiet is de koekoek. En daarmee ook een mooi bruggetje om helder te maken waarom juist dit type valse aangifte juridisch geclassificeerd hoort te worden en toegevoegd in een wetsartikel in de nieuwe wet op seksuele misdrijven. De koekoek is een vogel die zelf haar eieren niet uitbroedt, maar in nesten legt van andere vogels. Ze gedraagt zich als een parasiet door andere vogels haar eieren uit te laten broeden. De gastouders worden misleid.

Dat is wat de valse aangeefster van een seksueel misdrijf in casu ook doet: ze doet de aangifte bij de politie en zet daarmee zowel de zedenrecherche, als ook het openbaar ministerie aan het werk om de man die zij beschuldigd aan om hem te vervolgen. En de uitkomst daarvan, het koekoeksei, kan daardoor wel degelijk leiden tot een juridische zaak. Vaak heeft de valse aangeefster een secundair motief, wat lang niet altijd primair gelegen hoeft te zijn in een seksueel motief. Maar zij zet wel het middel van de *seksuele*

beschuldiging in om dit secundaire doel te bereiken. Dat, in samenhang met wat eerder al genoemd is over de gevolgen voor de beschuldigde maakt het ook kwalificeerbaar als een seksueel delict.

Zonder nu teveel in casuïstiek te vervallen: er zijn bekende secundaire motieven zoals dat een vrouw na een vechtscheiding, in werkelijkheid er op uit is via de kinderbescherming de voogdij voor zichzelf wil bemachtigen. Psychologische motieven, zoals wraak, of schaamte, kunnen voor de vrouw een rol spelen. Een bekend ander voorbeeld is de spraakmakende arrestatie van een commandant van politie enkele decennia geleden, wat uiteindelijk zelfs leidde tot het aftreden van een minister. Kortom, veel verschillende motieven, buiten het niet gebeurde delict gelegen. Met als startpunt een seksuele beschuldiging. Er zijn nog vele andere motieven, aanvullend onderzoek is nodig om daar meer inzicht in te geven.

Maar: net als dat een koekoeksei door de 'gastouder' wel degelijk uitgebroed wordt tot een levendig koekoeksjong, kan de valse aangifte ook leiden tot daadwerkelijke juridische vervolging. Het heeft een rechtsgevolg, op basis van de inrichting van het bestaande wettelijke kader, en het ontbreken van de wetsartikelen die ik voorstel, wat ziet op de typologie en het fenomeen van de specifieke dadergroep van de valse aangeefsters van een seksueel misdrijf.

Omdat er een beperkt budget beschikbaar is voor zedenzaken, kan er bovendien een verdringingseffect optreden. Om even bij de analogie van het koekoeksei te blijven: waar het koekoeksjong in de natuur de gewoonte heeft om direct na het uitbroeden de andere eieren, die echt van de gastouder zijn, uit het nest te werpen, leidt de valse aangifte direct al tot het opslurpen van capaciteit bij de politie en het Openbaar Ministerie die niet aan het vervolgen van echte zedenzaken besteed kan worden. In de vervolgfase geldt het zelfde voor de rechtbankcapaciteit. Vanaf de politierechter tot en met de Hoge Raad. En als de vals beschuldigde echt pech heeft komt hij in de gevangenis.

3. Invloed op de positie van echte slachtoffers van seksuele misdrijven

Omdat er nu geen duidelijk onderscheid is in de protocollen bij de zedenrecherche en gebrek aan algemene bekendheid in Nederland van het fenomeen van de valse aangeefsters en van mannen die hier slachtoffer van worden hebben aangeefster die echt slachtoffer zijn van een seksueel misdrijf hier feitelijk ook last van. Omdat het wel in de 'geruchtenmachine' van de maatschappij rondgaat en mensen in haar omgeving haar wellicht vertellen 'straks wordt je niet geloofd'. Dat soort zaken. Daarmee kan het echte slachtoffers van zedendelicten afhouden van het doen van daadwerkelijke aangifte. In een omgeving waar politiemensen met beperkte budgetten wellicht met de beste bedoelingen vooral getraind zijn om zo effectief mogelijk te zoeken welke elementen uit haar verhaal tot een strafbaar feit kunnen leiden, passend bij een bestaand wetsartikel is dat heel lastig.

Bij een juiste filtering van valse aangeefsters en meer actief aangeboden mogelijkheden aan de man die vals beschuldigd wordt om dat in een aangifte via het nieuwe art. 253 en

254 kenbaar te maken leidt dat hopelijk ook meer tot bewijsbare veroordelingen van valse aangeefsters en een duidelijk onderscheid in de normstelling in de maatschappij. Nu is alles vaag en leidt tot onzekerheid. Waarbij de man in het #MeToo tijdperk direct al op 10-0 achterstaat en de valse aangeefster achterover kan leunen zodra zij haar aangifte heeft gedaan. Het apparaat doet het werk voor haar.

4. Enkele vergelijkingen met het buitenland

Alhoewel in landen als Engeland en de VS veelvuldig wordt gepubliceerd over het fenomeen van de valse beschuldiging van zedendelicten, is de vraag in hoeverre de daar opgedane kennis zijn weerslag vindt in de bestaande praktijk in Nederland. Nu er zelfs in tien jaar tijd maar twee onderzoeken in Nederland bekend zijn waarin de vraag is meegenomen, is de vraag relevant of een meer open houding naar de maatschappij over zedenzaken bij gaat dragen aan het vergroten van kennis, en professionaliteit. Zowel in het traject van vooronderzoek, vervolging als ook het besef bij de betrokken beroepsgroepen op het belang van het herkennen van valse beschuldigingen. Het is prima mogelijk om geanonimiseerd onderzoek te doen en wat meer specifiek te publiceren. Voor beleidsonderzoek wordt in Nederland vaak vertrouwd op algemene kengetallen, maar met slachtoffers van valse beschuldigingen wordt niet gesproken. Als men daar meer open voor zou staan, zou wellicht vanuit hun perspectief ook meer ervaringsgerichte kennis kunnen worden gedestilleerd hoe zij zien hoe valse aangeefsters te werk gaan en of daar typologisch specifieke kenmerken uit zijn te destilleren. Wat de politie preventief in kan zetten bij nieuwe aangiftes.

Een interessant en ook schokkend onderzoek naar de desastreuze, langdurige impact van een valse beschuldiging en eventuele onterechte veroordeling vindt u hier:

<https://bfms.org.uk/the-impact-of-being-wrongly-accused/>

Het onderzoek onder een groep van 30 vals beschuldigde onderwijzers laat zien dat zelfs bij vrijspraak sprake is van permanente beschadiging, baanverlies, grote financiële schade, ontwikkeling van angststoornissen, permanent verlies van vertrouwen in politie en justitie, etcetera. In het Verenigd Koninkrijk bestaat ook de organisatie FACT (Falsely Accused Carers and Teachers), die zich specifiek richt op ondersteuning van vals beschuldigden: <https://factuk.org/how-to-cope-after-a-false-allegation/>.

Het oprichten van een dergelijke organisatie, danwel inbedding in een tak van bestaande organisatie als Slachtofferhulp, in Nederland kan ook leiden tot een goed klankbord, los van een individuele casus, en zo het fenomeen scherper in beeld krijgen.

Waarom voldoet bestaande wetgeving niet

Het is eigenlijk allang de usance in de Nederlandse rechtspraak dat, wanneer een verdachte van een strafbaar feit aangeklaagd wordt, niet slechts met de intentie die voorafgaand aan het misdrijf werd beoogd rekening wordt gehouden, ook het gevolg doet er toe. De persoon die iemand anders bij de politie na een informatief gesprek bij de politie via een aangifte van aanranding of verkrachting beschuldigd doet veel meer dan iemand belasteren. De aangifte zet onomkeerbare rechtsgevolgen in gang. Eenmaal gedaan, kan een dergelijke aangifte niet puur en alleen gestopt worden door het intrekken van de beschuldiging door de aangeefster. De zedenrecherche is verplicht de aangifte te onderzoeken en alleen de Officier van Justitie kan besluiten het onderzoek te stoppen door een seponering. Maar dan is het eerste kwaad al geschied.

Er zijn een aantal wetsartikelen die tot nu toe beperkt ingezet worden voor deze situatie. Niet elke vals beschuldigde, totaal overrompeld door de situatie, zal direct zijn avonden inzetten om het wetboek te bestuderen om de persoon die de valse aangifte heeft gedaan te beklagen. In artikel 188 is het doen van valse aangifte strafbaar gesteld. Maar dit valt onder:

Titel VIII Misdrijven tegen het openbaar gezag

Artikel 188 Hij die aangifte of klacht doet dat een strafbaar feit gepleegd is, wetende dat het niet gepleegd is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

Het artikel ziet dus niet op de misdaad die jegens de vals beschuldigde is gedaan. De wetgever maakt zich vooral druk omdat de aangever de overheid en het bevoegd gezag heeft misleid. Ook bevat het geen componenten van seksuele aard, welke tegenwoordig veel gevoeliger liggen in de maatschappij dan bepaalde andere vormen van misleiding.

In zijn artikel [‘laten we stoppen met het onnodig aangeven’](#) in het tijdschrift Ivoren Toga betoogt senior rechter Willem F. Korthals Altes over art. 188: *“Als beschermd belang het ambtelijk (justitieel) gezag voorop, en als indirect belang van degene die ten onrechte als verdachte zou kunnen worden aangemerkt. We blijven nu eenmaal een land van ambtenaren.”*

Die vaststelling klopt inderdaad nog steeds voor een deel met de ambtelijke praktijk, ook bij het als onafhankelijke geacht zijnde Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht. Maar gelukkig blijkt uit het voorontwerp van het wetsvoorstel Wet seksuele misdrijven van minister Grapperhaus ook dat hij recht wil doen aan de maatschappelijke realiteiten. Daardoor is het rechtvaardig om ook te kijken wat de impact van een valse aangifte van een zedendelict is voor de persoon die dan opeens de status krijgt van ‘verdachte’.

Heersende praktijk onrechtvaardig

In de huidige praktijk komt het voor dat als een vals beschuldigde van een zedendelict aangifte wil doen via art.188 dat de advocaat van de vals beschuldigde aangeeft dat ‘tegenaangifte geen zin heeft’, de zedenrecherche de aangifte niet op wil nemen onder het excuus van ‘wij doen alleen zedendelicten’, de dienstdoende agent op het wijkbureau onbekwaam is in deze expertise en niet echt bereidwillig is de aangifte op te nemen omdat er al zoveel dossiers liggen, het openbaar ministerie als het zover komt de aangifte eerst jaren aan de kant legt. En zelfs seponeert zonder de aangever van valse aangifte, de vals beschuldigde man daar op eigen initiatief over te informeren.

Dus om zijn recht te halen moet de vals beschuldigde dan eerst al deze obstakels overwinnen, en als hij er dan achter komt na enkele jaren dat het openbaar ministerie de aangifte zonder enig onderzoek geseponeerd heeft via een artikel 12 klachtprocedure het gerechtshof zover zien te krijgen alsnog het onderzoek te starten. Uitgezet in een tijdlijn kan het dan al 3 tot 4 jaar na de valse aangifte zijn voor het daadwerkelijke onderzoek naar de enige echte dader in het proces, de valse aangeefster, van start gaat. Of nog langer als zijn eigen vervolging pas na vrijspraak bij de Hoge Raad is afgelopen. Na zo'n lange termijn wordt de bewijsbaarheid van een eventuele vervolging van de valse aangeefster nog lastiger, zo niet onmogelijk. Dus in de huidige praktijk hoeft zij nauwelijks rechtsgevolgen te vrezen voor haar misdaad.

Mocht dan uit het strafproces blijken dat aangeefster inderdaad onomstotelijk op valse gronden aangifte heeft gedaan staat de weg naar een civiele procedure open voor het echte slachtoffer: de vals beschuldigde. Dat kan dan zijn pas na zes jaar vol onzekerheid voor de man of langer. Dat is niet rechtvaardig. Wordt het dan niet voldoende gedekt door een ander wetsartikel, artikel 261, dat gaat over smaad en laster? Dat valt onder titel XVI, belediging:

Tweede boek. Misdrijven

Titel XVI. Belediging

Artikel 261

1. Hij die opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door telastlegging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, wordt, als schuldig aan smaad, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van de derde categorie.
2. Indien dit geschiedt door middel van geschriften of afbeeldingen, verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen, of door geschriften waarvan de inhoud openlijk ten gehore wordt gebracht, wordt de dader, als schuldig aan smaadschrift, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.

3. Noch smaad, noch smaadschrift bestaat voor zover de dader heeft gehandeld tot noodzakelijke verdediging, of te goeder trouw heeft kunnen aannemen dat het te last gelegde waar was en dat het algemeen belang de telastlegging eiste.

Dat is maar zeer de vraag, omdat als de aangifte niet publiek is gemaakt, anders dan via de valse aangifte of er dan voldoende sprake is van het 'ruchtbaarheid'- criterium.

Daar komt bij dat in art. 265, derde lid, een opschortend criterium is ingebouwd door de wet, waardoor de vervolging jegens de valse aangeefster pas zou kunnen beginnen nadat een strafvervolging jegens de vals beschuldigde is afgelopen en deze onherroepelijk is vrijgesproken. Ik ben onvoldoende bekend met alle jurisprudentie om te weten of 'vrijspraak wegens gebrek aan bewijs' in deze gelijkwaardig gesteld is aan onherroepelijke vrijspraak, of dat een dergelijke vrijspraak met zich meebrengt dat de wet hiermee opnieuw een barrière heeft ingebouwd die 'helpt' om haar valse aangifte zonder rechtsgevolgen te kunnen plagen. Hier ziet u dit wetsartikel 265:

Artikel 265

1. Indien de beledigde aan het te last gelegde feit bij rechterlijk gewijsde onherroepelijk is schuldig verklaard, is veroordeling wegens laster uitgesloten.
  2. Indien hij van het te last gelegde feit bij rechterlijk gewijsde onherroepelijk is vrijgesproken, wordt dat gewijsde als volkomen bewijs van de onwaarheid van het feit aangemerkt.
  3. Indien tegen de beledigde wegens het hem te last gelegde feit een strafvervolging is aangevangen, wordt de vervolging wegens laster geschorst totdat bij gewijsde onherroepelijk over het te last gelegde feit is beslist.
-

Iets verderop in deze titel, in artikel 268, is de omschrijving van de vorm van belediging waarbij de ruchtbaarheid gedaan wordt van een valse klacht of aangifte bij de overheid, zonder het specifieke publieke ruchtbaarheids criterium. Het hoeft niet per definitie te gaan om een strafrechtelijk feit.

Art. 268

1. Hij die opzettelijk tegen een bepaald persoon bij de overheid een valse klacht of aangifte schriftelijk inlevert of in schrift doet brengen, waardoor de eer of goede naam van die persoon wordt aangerand, wordt, als schuldig aan lasterlijke aanklacht, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van de vierde categorie.
2. Ontzetting van de in [artikel 28, eerste lid, onder 1° en 2°](#), vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Artikel 28, eerste lid, 1 en 2 ziet in deze straffen:

Artikel 28

1. De rechten waarvan de schuldige, in de bij de wet bepaalde gevallen, bij rechterlijke uitspraak kan worden ontzet, zijn:

1. het bekleden van ambten of van bepaalde ambten;
2. het dienen bij de gewapende macht;

Bij de titel 'Belediging', waaronder art. 268 is geschaard, verwacht je niet snel dat het gaat om een vrouw, die voor een secundair motief een valse aangifte doet van aanranding of verkrachting. Ook belangrijk om te weten: het is een zogenaamd klachtdelict. Dat houdt in dat ook hier de valse aangeefster pas *mogelijk* vervolgd gaat worden als de vals beschuldigde man zelf aangifte doet. Omdat het Openbaar Ministerie dan geen zelfstandige afweging tot vervolging mag maken zonder aangifte, is het feitelijk een extra hindernis die min of meer helpt om de valse aangeefster ongestraft te laten.

Concluderend

Het is onrechtvaardig dat er zoveel hindernissen in de bestaande wetgeving zijn die het mogelijk maken dat een valse aangeefster van een seksueel misdrijf vaak geen straf krijgt. Terwijl haar slachtoffer, altijd een man, wel jarenlang vervolgd kan worden en als dader wordt aangemerkt door het systeem. Met grote maatschappelijke en sociale gevolgen voor de man. Ook zonder vervolging of na vrijspraak zijn die gevolgen langdurig en dramatisch.

De typologie en specifieke kenmerken van het fenomeen van de valse aangeefster worden met de huidige wetgeving onvoldoende herkend. Daarom is invoering van de voorgestelde wetsartikelen 253 en 254, waarbij de valse aangifte vervolgd wordt als seksueel misdrijf noodzakelijk en urgent. Met daaraan gekoppeld een integrale aanpak via het organiseren van een ecosysteem van toepasselijke protocollen voor betrokken beroepsgroepen en ondersteunende organisaties die de mannelijke slachtoffers van een valse aangeefster ondersteunen.

Amsterdam, 14 augustus 2020